

BACHELOROPPGAVE

STILLE BARN I UTEOMRÅDET

«Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til de stille barna i uteområdet?»

Ann-Katrin Bakken

Kandidatnr: 413

Emnekode: BDBAC4900

Trondheim, april 2021

Dronning Mauds Minne Høgskole

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

Innhold

1. INNLEDNING.....	3
PROBLEMSTILLING	4
VALG AV TEMA.....	5
2.0 TEORI.....	6
2.1 TEORETISKE PERSPEKTIVER PÅ DE STILLE BARNA	7
2.1.1 «Stille» forstått som innagering og dermed atferdsvanske.....	7
2.1.2 «Stille» forstått som innadvendthet.....	9
2.1.3 «Stille» forstått som internalisert atferd	10
2.2 TILKNYTNING OG TRYGGHET.....	11
2.3 VOKSENROLLEN.....	12
2.3.1 OMSORG	13
3.0 METODE	15
3.1 VALG AV METODE - INTERVJU.....	15
3.2 VALG AV INFORMANTER	17
3.4 METODEKRITIKK	17
3.5 ANALYSEARBEID	18
3.6 ETISKE VURDERINGER	19
4.0 RESULTAT OG DRØFTING	20
4.1. Stille barn	20
4.2 Finnes stille barn overalt, og er de noe annerledes ute enn inne?	22
4.3 Hva trenger de stille barna av de voksne?	24
5.0 AVSLUTTNING	28
6.0 LITTERATURLISTE.....	30
7.0 VEDLEGG	31
7.1 Vedlegg 1: Intervjuguide	31
7.2 Vedlegg 2: Samtykkeskjema.....	32

1. INNLEDNING

«Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til de stille barna i uteområdet?»

Denne oppgaven handler om de stille barna. Disse barna tar ikke stor plass i barnehagen og ligger meg nært hjertet. Jeg vil at alle barna skal få like muligheter og bli like mye sett inn i barnehagen sin hverdag. Gjennom denne forskningsprosessen brukte jeg problemstillingen min til å søke svar. I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9) står det om at barnehagen skal fremme mangfold og gjensidig respekt. Det står at barna skal oppleve at det finnes mange måter å leve, tenke og handle på. Barnehagen skal bidra til at barna føler seg anerkjent og sett som den de er, og synliggjøre hvert enkelt barn verdi og plass i fellesskapet.

PROBLEMSTILLING

I min oppgave ønsker jeg å undersøke følgende problemstilling:

Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til de stille barna i uteområde?

VALG AV TEMA

Når bachelorskrivingen skulle starte hadde jeg et tema som jeg i praksis har brent veldig for siden jeg begynte på barnehagelærerutdanningen. Utfordringen min var bare å finne ut hvordan jeg skulle vinkle oppgaven. Jeg brukte lang tid på å komme fram til en problemstilling som jeg følte meg fornøyd med. Vi hører ofte om utfordringer og vanskeligheter rundt barn med utagerende adferd, men jeg har opplevd igjennom praksis og egne erfaringer at de «stille barna» ikke snakkes veldig mye om på en avdeling. Man finner heller ikke store oppslag man kan lese om rundt de stille barna heller, men mer om de utagerende barna. Derfor så føler jeg at de utagerende barna kan vi mer om, enn de barna som skiller seg litt ut ifra mengden fordi de er stille. Disse barna trekker jeg veldig mot, fordi jeg ser hvor viktig det er for dem å ha en voksen. Med å ha en voksen så mener jeg å kunne ha en voksen ekstra nære, en voksen som har et ekstra fokus akkurat på deg og som kan se deg når ting både er bra og vanskelig. I mine tidligere erfaringer opplever jeg at stille barn bare blir kalt for «snille» og «rolige» barn, uten at man egentlig vet hva det innebærer. Jeg valgte også å ta for meg når barna er i uteområdet, fordi her blir arealet så mye større enn inne på en avdeling. Mener å ha sett at mange voksne blir mer passive i utetiden og derfor synes jeg det er spennende å finne ut hvordan de voksne klarer og avdekke behovene til barna med innagerende adferd i uteområdet.

2.0 TEORI

I dette kapitlet presenteres relevant teori for tema og problemstillingen min. Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til de stille barna i uteområdet. I teoridelen min har jeg valgt å dele opp i 3 ulike temaer med noen underkategorier. Jeg starter med å skrive litt om teoretiske perspektiver på de stille barna. Videre skriver jeg om tilknytning og trygghet. Til slutt har jeg valgt å skrive om voksenrollen.

2.1 TEORETISKE PERSPEKTIVER PÅ DE STILLE BARNA

Det finnes mange ulike måter å forstå de stille barna på. Etter hvert som jeg har lest teori, har jeg gjort et utvalg av forfattere og deres forståelse av innagerende adferd. Jeg har lest en del teori og oppdaget at innagerende og utagerende adferd ofte framstilles i en og samme teori. Jeg vil presentere Lund (2004), Nielsen (2007) & Drugli (2008) sine teoretiske perspektiver på innagerende adferd. De bruker ulike begreper om innagerende adferd. Begreper som brukes er innagerende/introvert/internalisert og stille. De har også ulik forståelse av om dette er avvikende adferd, adferdsproblemer, et problem for barna eller om det er normaladferd.

2.1.1 «Stille» forstått som innagering og dermed atferdsvanske

Ingrid Lund (2004, s. 19) bruker begrepet innagerende adferd som betegnelse. Hun er professor i spesialpedagogikk og familierapeut. Hun skriver at mye av teorien som finnes på området atferdsvansker er konsentrert om utagerende adferd. Men det trenger ikke å bety at innagerende adferd er mindre problematisk. Adferden oppleves ikke som et problem for miljøet, men det betyr ikke at den ikke kan oppleves slikt for barnet. Hun skriver også om at disse barna ikke er «en» sammensatt gruppe som man kan si «*sånn er de*» og at de kategoriseres som «*de innagerende*». Hun forklarer videre hvor viktig det er å være bevisste på at gruppen er sammensatt av ulike individer med ulike tanker, behov og opplevelser som er knyttet opp mot sin innagerende adferd. Klarer man å få til det, så kan ulike definisjoner, forskning og teorier hjelpe oss til å forstå og møte disse barna på en annen og bedre måte. Lund (2004, s. 20) referer til Sørli & Nordahl (1998) som nevner begreper som dårlig selvpoppfatning, alenehet, ensomhet og depresjon, angst, usikkerhet og overdreven bekymring som et tegn på innadvendt adferd. Hun støtter seg på deres teori om at det kan være vanskelig og se på adferdsproblemer som variasjoner over allmennmenneskelige problemer. Da handler det mer om å kunne skille på hvor mange problemer, varighetene på problemene og intensiteten på dem. Det betyr altså at alle mennesker kan vise tegn på innagerende adferd, det er ikke adferden i seg selv som er uvanlig. Men heller hvor ofte og når den kommer til synet. Det er når adferden kommer til synet til gal tid, på gale steder, i uhensiktsmessig omfang eller i nærheten av feil mennesker at den blir oppfattet som avvikende. Det betyr altså at det er ikke alltid det er kvaliteten på adferden som er problemet, men kvantiteten.

Gjertsen (2013, s. 162) refererer til Lund (2012:27) som hevder at Innagerende adferd er en betegnelse på adferd der tanker, opplevelser og følelser holdes inne og vendes innover mot

seg selv. Her er det tydelig at Lund betrakter innagerende adferd som en adferdsvanske fordi hun skriver om barn som kan oppleves som deprimerte. Utrykkene som kan kommuniseres er usikkerhet, deprimert, avvisende, tilbaketrukket eller sårbar. Det finnes mange definisjoner som er knyttet opp mot innagerende adferd.

Ingrid Lund (2004, s.20). refererer til (Aasen, 1987) og skriver om hva som kjennetegner barn med innagerende adferd. De oppleves som nervøse og å ha en hemmet adferd. De kan ha personlighetsvansker som kan vise nevrotiske trekk og angst. De bekymrer seg ofte overdrevent mye spesielt i forhold til nye situasjoner. De virker ofte triste og viser sjelden spontanitet og glede. Barna er mer preget av overkontroll enn mangel på kontroll.

Barna er ulike og vil derfor ha ulike kjennetegn. Noen barn kan være nervøse og ha en hemmet adferd og de kan vise nevrotiske trekk og ha angst. De innagerende barna bekymrer seg overdrevent til nye situasjoner. Noen barn virker veldig ofte triste og viser sjelden glede. Noen barn med innagerende adferd kan virke usikker, de kan være ensomme. Enkelte barn får en negativ selvoppfatning og isolerer seg fra de sosiale. De får vanskeligheter med å knytte seg til voksne og andre barn på sin alder. De barna som har en innagerende adferd er aller helst alene, og deltar sjelden i lek med andre barn (Gjertsen, 2013, s. 162).

Barsøe (2010, s. 17-18) skriver at når det kommer til barn med utagerende adferd så er det gutter som kommer i flertall og som roper høyst og er villest. Mens når det kommer til barn med innagerende adferd er kjønnsfordelingen ganske lik (Barsøe, 2010, s. 28). Barn som er stille og usikre kan prøve å unngå situasjoner som kan føles truende. Noen av disse barna blir helt eksperter på å gjemme seg bort. Andre kan bli veldig gode på og finne unnskyldninger for at ulike aktiviteter som blir gjennomført ikke passer for dem. De kan fortelle at de har vondt forskjellige plasser for å slippe unna. I slike situasjoner er det altså viktig at personalet i barnehagen ikke beskytter barna mot alt det som oppleves som ubehagelig, men heller hjelper dem til å tørre å våge å prøve steg for steg. Man må også huske på at når barnet sier at det har vondt noe sted, kan dette godt stemme. Barn som ikke opplever aktivitetene som lystbetonte kan fysisk få vondt i magen, hode og kanskje andre steder (Barsøe, 2010, s. 30).

For robuste og trygge barn er det veldig spennende med overraskelser og de tingene som er uforutsigbare, mens for disse stille barna oppleves det som helt motsatt. De opplever hverdagene aller best når ting er som de pleier og det aller meste er forutsigbart. Dette kommer av at de innagerende barna trenger bedre tid til å bli trygg i slike situasjoner enn andre barn trenger. Barn med denne typen personlighet har en avvikende virkelighetsoppfatning. De oppfatter sine omgivelser mer farlig enn andre barn. Barn med denne personligheten oppleves ofte å være vanskeligere og tolke. Dette fordi de prøver å skjule usikkerheten og frykten som de føler innvendig (Barsøe, 2010, s. 34-37).

2.1.2 «Stille» forstått som innadvendthet

Anne Nielsen (2007, s. 13-16). skriver om «*innadvendte mennesker*» som sin definisjon. Hun er utdannet førskolelærer og samtaleterapeut i psykosyntese og har lang erfaring fra barnehage. Hun skriver at innadvendte mennesker er disponert til å fremstå som beskjedne og stille uten at det handler om at det er usunt. Dette er mennesker som trives best i trygge og mindre forsamlinger som er omgitt av folk de kjenner og de er lite komfortable med å ta initiativ når det kommer til nye mennesker eller nye situasjoner. Nielsen skriver at å være stille og beskjeden kanskje ikke er det smarteste i skolesammenheng, men det kan ellers i livet vise til at det har flere positive kvaliteter knyttet til seg som kommer bedre fram etter hvert i livet. Hun skriver om at vi har mange språk utenom ord. Vi har et kroppsspråk og kunstspråk i flere former. Evnen til å lytte inn i seg selv og evnen til å hente fram ressurser inn i seg som ikke synes så godt på utsiden. Som for eksempel den gode stillheten. Evnen til å kunne være sammen i nærhet og fred, uten ord. Nielsen skriver at dette er kvaliteter som man vil sette mer pris på etter hvert som årene går. Evnen til å være til stede i øyeblikkene. På bakgrunn av dette så er Nielsen opptatt av at man skal skille mellom barn som har innadvendt personlighet eller et reelt atferdsproblem. Dette for å ikke skjære alle barn under en og samme kam, men heller kan se de tydeligere. Hun skriver at de usynlige barna har blitt færre med årene. Dette fordi det har blitt «umoderne». Dagens pedagoger og foreldregruppe godtar i dagens samfunn mer høylytte og krevende barn enn det ble aksept for bare for noen år tilbake. Hun skriver at det er ingen dyd og være tilbakeholden. Det er nettopp derfor hun vil påpeke at ikke alle roper like høyt, men at det er ingen grunn til at det er noe galt med dem fordi. Innadvendte mennesker er mer disponert til å fremstå som beskjedne og stille barn uten at det trenger og være usunt. Hun skriver om at innadvendte og utadvendte barn gjerne må være gode venner

og utfylle hverandre. Men at man kanskje som voksen er nødt til å observere litt slik at de utadvendte ikke alltid overtar de sosiale vanskelige situasjonene for den innadvendte. Det kan være med på at det hindrer barna i å vokse og utvikle seg. Nielsen skriver derfor at det er viktig at man utfordrer dem litt på tvers i leketiden, slik at man kan klare å dytte de litt ut av komfortsona si. Selv om de protesterer vilt så bør man under trygge omstendigheter gjøre det. Motstanden kan også handle om det å bevege seg bort fra et venneforhold man er helt avhengig av. Man kan se på det som veldig fint at noen barn alltid leker sammen, men det kan bli usunt for dem hvis dette utvikler seg til å bli et fast adferdsmønster. Nettopp fordi det vil hindre barna i å utvikle egen selvstendighet.

2.1.3 «Stille» forstått som internalisert atferd

May Britt Drugli (2008, s.104-106). bruker definisjonen «*internalisert adferd*» om de stille barna. Hun er pedagog og professor innen pedagogikk. Hun forsker på lærer-barn relasjonen i barnehage og skole. Hun skriver at internalisert adferd ofte blir omtalt som «stille barn» som oppleves som tilbaketrukket og stille. Hun hevder at alle mennesker som jobber med barn, vet godt at det er enklere å oppdage barna med atferdsvansker enn de barna som har symptomer på internaliserte problemer som depresjon og angst. Hennes forståelse innebærer at barn med internaliserte vansker kan selv ha store subjektive plager, men er svært sjelden til bry for omverden. Hun forstår de stille barna som tilbaketrukket og stille, og de blir i svært liten grad oppdaget når de er små. Men de kan senere i skolen bli oppdaget fordi de kan utføre en form for selvskading, eller at de selv klarer å formidle sine egne plager slik at det på denne måten kan bli oppdaget. Drugli skriver en del om angst og depresjon opp imot barn med internaliserte vansker. Hun skriver at om ikke ulike former for angst oppdages og behandles tidlig, kan de føre til en negativ psykososial utvikling for barnet. Altså at det oppstår alvorlige depresjons og angstproblematikk i voksen alder. Hun skriver at det blir derfor veldig viktig at barn som oppleves som stressa, bekymringsfull med mere må få hjelp tidlig slik at de fungerer godt sammen med venner, familie og andre voksne i barnehagen. Hun skriver om separasjonsangst som en av de vanligste angstformene blant de minste barna. Det handler om at barna opplever frykt når det skal skille seg fra foreldrene og det kjente hjemme. Dette kan man oppleve i barnehagen. At barna gråter når foreldrene leverer de og går.

Barn som har en internalisert adferd, vil kunne dra nytte av ulike tiltak med kognitive tilnærminger. Barna kan trenge hjelp til å skille mellom de ulike følelsene og med å

identifisere seg. Man kan også se på om barna har noen fysiologiske reaksjoner knyttet til noen følelser. Her kan barna lære seg og kjenne på hva som skjer med kroppen deres når de for eksempel blir redde. Hjerte begynner og slå raskere og man får en høy puls. På denne måten kan man hjelpe barna og oppdage de ulike signalene for de ulike følelsene. Videre kan barn med internalisert adferd på lik linje som barn med adferdsvansker lære seg og ta i bruk avslappingsteknikker når de ulike signalene kommer.

May Britt Drugli (2008, s. 105). skriver at det som kjennetegner barn med internalisert adferd er at de trekker seg unna andre og observerer mer enn de selv deltar, de kan være lite kreative og ha vansker med å komme inn i lek. De kan ha gode sosiale kompetanser, men de tar de ikke i bruk fordi de blant annet har liten tro på seg selv. Dette kan føre til at andre barn oppfatter disse barna som lite interessante og leke med. Om andre barn ikke aktivt avviser dem, blir de likevel sjeldent invitert inn i lek og samspill med andre barn.

2.2 TILKNYTNING OG TRYGGHET

Tilknytning er mer enn bare nærhet og trygghet fra en voksen. Tilknytning handler om mer enn bare gode følelser, det handler også om å kunne støtte barn i lek og deres utforskning, samtidig som man skal kunne hjelpe dem med vanskelige følelser (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 15).

Barn søker trygghet. Dette er noe de gjør framfor alt. Når barn blir født blir de født med en innebygd mekanisme til å søke beskyttelse og trygghet. Det er dette som kalles for tilknytning. Den evnen som barn blir født med omhandler å holde seg i nærheten av en eller flere voksne. På denne måten sikrer barn sin egen overlevelse og trygghet (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 15).

Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad har vist til at barnets sosiale og følelsesmessige evner utvikles ved at barna får muligheten til å knytte seg til voksne som er stabile og reagerer sensitivt på barnas behov. Dette omtales som «sosoemosjonell utvikling». Det betyr altså at emosjoner og sosiale tilbøyeligheter for barn formes i nære relasjoner.

Tilknytningsrelasjonene tidlig i livet blir på en slags måte barnets grunnopplæring i «*hvilken verdi har jeg, hvordan kan jeg være sammen med andre, og hvem er jeg*»? (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013, s. 16).

Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s. 17-18) skriver at tilknytning og utforskning henger sammen. De skriver at tilknytningsbehovet og utforskningsbehovet er avhengig av hverandre. Før barn tørr å begynne å utforske er de avhengig av å kjenne seg beskyttet og trygge. Barna må føle på en indre ro for og kunne klare å være nysgjerrig på verden. På en annen side kan man se at når barn driver og utforsker verden, kan barna oppleve å bli både sint og redde. Da kommer fort behovet for nærhet og tilknytning fram igjen. Derfor blir disse to behovene avhengig av hverandre.

2.3 VOKSENROLLEN

Her bruker jeg Barsøe sin teori om hva som blir viktig i voksenrollen. Jeg bruker også teorien til Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad for å få frem deres forståelse av viktigheten av voksenrollen.

Lise Barsøe (2010, s. 115-120) skriver at det er de voksnes oppgave å sørge for at alle barn i barnehagen føler seg trygge, både psykisk og fysisk. Det er personalet i barnehagen som skal sørge for at ingen barn blir utsatt for mobbing. Hun mener ikke at barna ikke skal få muligheten til å krangle og være uenig, for det lærer de mye av. Men hun mener at de voksne skal lære barna gode måter å løse konflikter på sånn at det ikke alltid er den sterkestes rett som alltid gjelder. Hun skriver at en forutsetning for å tørre å kaste seg ut i livet og våge å prøve er å føle seg trygg. Hun snakker om forutsigbarhet. Alle barn har behov for forutsigbarhet, men hva de opplever som forutsigbart varierer fra barn til barn. Noen barn klarer å tilpasse seg omskiftelige omstendigheter uten å bli urolig, mens andre barn kan få sammenbrudd bare av at noen andre sitter på den plassen som hun/han er vant til å sitte på. Hun skriver at både ville og stille barn kan ha behov for forutsigbarhet. De trenger at dagene er like for at de skal kjenne på en trygghet og vite hva som venter dem. Barna skal føle trygg tilknytning til minst en voksen. Det handler om at barnet skal få føle seg trygg og sett. Her kan en voksen begynne med å bygge kontakt med barnet. Det er svært viktig at voksne har

tålmodighet nok til å vente på barnet. Mangler barnet blikkontakt eller mangler samspill med den voksne, må man være nær barnet, lære seg hva barnet har behov for og vise nærhet og omsorg. Etter hvert som man oppnår kontakt, kan man begynne å gjøre ting sammen med barnet. I samspill med andre. Neste steg er gjensidig forståelse. Det handler mye om å ha et felles fokus. Barnet opplever det svært positivt når den voksne anstrenger seg for å forstå barnet. På denne måten føler barnet seg sett, og det gir de en følelse av å være betydningsfulle.

Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad (2013, s. 63-64) skriver at de forsiktige barna har egenskaper som er svært fine og viktige å verdsette. Mange av de stille barna er tankefulle og har mye kloke og overraskende betraktninger og komme med. Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad betrakter de stille barna som sensitive. Derfor skriver de at de på en måte kan betraktes som et barometer på stemningen i barnehagehverdagen. Er det lite omsorg og negativ atmosfære på avdelingen vil de stille barna være dette godt og gi uttrykk for mistriksel. Når det er god atmosfære og mye omsorg på avdeling vil de stille barna utvikle seg og trives. Dette er et tegn på et godt omsorgsmiljø. I leken kan de forsiktige barna oppleve å bli usikker og redde, selv om situasjonen objektivt sett er gode og trygge. Her kan den voksne få et behov for å irettesette barnet og si at det er ingenting og være redd for, så kom igjen å lek. Et slik push trenger disse barn innimellom, men samtidig trenger de likevel aksept for sin usikkerhet også. Når de får aksept for den, kan det være enklere å trene på å overvinne dem. De skriver også at når barn føler seg forstått, finner de lettere en løsning og stresset i kroppen synker. Barn håndterer veldig dårlig og være alene om følelser, derfor er det viktig at vi voksne tar barna på alvor og viser dem forståelse i deres usikkerhet.

2.3.1 OMSORG

Profesjonell omsorg krever kunnskap. Barn er helt avhengig av å møte omsorg hos voksenpersoner. Det handler om at det må være noen der som gir omsorg og beskyttelse. Barn trenger og motta omsorg, samtidig som vi voksne må ha lyst til å gi omsorg. Når man jobber i barnehagen, får man en oppgave og en tittel som profesjonell omsorgsgiver. Dette kan by på utfordringer. Man blir ofte veldig glad i barn man jobber med, men samtidig er det viktig at man vet at følelsene for andres barn er annerledes enn følelsen for egne barn. Barn og foreldre får et helt naturlig sterkt bånd som tåler så å si alt. Å få et sånt bånd til noen i barnehagen vil

ikke være naturlig. Man blir glad i barna, barna begynner på skolen og det kommer nye barn man blir glad i. Den profesjonelle kjærligheten er viktig, men den er absolutt mer flyktig enn kjærligheten som foreldre har. Når man jobber i barnehage, har man ansvar for mange barn. Alle barna vil vekke ulike følelser i deg. Noen vekker ømheten i deg, mens andre vekker både irritasjon, likegyldighet og frustrasjon. Som profesjonell omsorgsgiver må man overskride de negative reaksjonene du får, og vise empati, ømhet og vilje til å gi omsorg til alle barn uansett (Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad, 2013, s.16-17). Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad (2013, s.17) skriver at man kommer til å møte barn som man ikke forstår, der du kanskje blir nødt til å utvide omsorgsreportoaret ditt. Har man barn man ikke får det sterke båndet til med engang, vil kunnskapen få større betydning. Kunnskap om tilknytning og barnas sitt grunnleggende behov vil kunne hjelpe deg når man skal ha omsorg for andres barn.

Rammeplanen 2017 skriver at omsorg er en forutsetning for barnas trivsel og trygghet, og for utvikling av nestekjærlighet og empati. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillitt til andre og seg selv. Alle barna skal oppleve å bli sett, respektert og forstått. De skal få den støtte og hjelpen de trenger og har behov for (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2017, s. 19).

Leif Askland (2011, s. 60-61) skriver mye om omsorg. Han skriver at for barn handler begrepet omsorg om å kjenne seg trygg. Han skriver at den som skal representere trygghet for barnet som i barnehagen vil være den voksne, må være forutsigbar og stabil. Den voksne må være til stedet der barna er fysiske, og kunne være stabil i forhold til følelsesmessige reaksjoner som barn kan få. Det betyr at man må vise samme reaksjon som voksen når for eksempel et barn slår seg, da vet barnet at den voksne vil komme og trøste å gi plass på fanget. Men hvis den voksne en dag blir sint når barnet gråter i stedet for å trøste, vil barna oppleve at de ikke har en slik trygg følelsesmessig base.

Askland skriver videre om at barn er avhengig av fysisk og psykisk nærhet. Den voksne har et ansvar for å gi trygghet til barna, både ved å sette grenser for dem, men også gi dem kjærlighet. Den voksne skal hele tiden kunne vurdere hva som er barnets beste. Klare grenser ønsker barna. Det er med på å gi barna trygghet. Grensene er med på å beskytte barna mot eventuelle farer, men de er også med på å hjelpe barna til å fungere positivt i sosiale

sammenhenger. Når voksne skaper stabilitet og trygghet får barnet en følelse av å bli satt pris på. På bakgrunn av slike positive situasjoner skal de voksne være med på å hjelpe og oppmuntre barna mot å bli selvstendig (Askland, 2011, s. 61).

3.0 METODE

Metode er en fremgangsmåte for å finne kunnskap. Metode forteller oss noe om hvordan vi bør gå fram for å framskaffe kunnskap. Metoden blir redskapet vårt når vi skal undersøke noe. Den hjelper oss til å samle inn data som da blir den informasjonen som man trenger til sin undersøkelse (Dalland, 2010, s. 83). Den sentrale delen av empirisk forskning blir å samle inn data, analysere og tolke den datainnsamlingen som er blitt gjort (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.66).

Vi har flere typer metoder og velge mellom, men de to hovedtypene vi har er kvalitativ metode og kvantitativ metode. Disse metodene er i prinsippet basert på en ulik forskningslogikk, noe som vil ha konsekvenser for hvordan resultatet av forskningen vurderes og selve forskningsprosessen. Det er en forskjell på disse to metodene. Forskjellen er at kvalitative metoder vektlegger mer betydningen og går grundig i dybden. Mens kvantitative metoder vektlegger antall og utbredelser (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). En kvalitativ forskningsmetode kan brukes til å få innsikt i menneskers uttrykk, enten ved handling eller språklige ytringer. Kvalitativ metode er basert på et forhold mellom en forsker og en informant. Både informanten og forskeren påvirker forskningsprosessen. Her prøver forsker å forstå opplevelser og meninger som ikke kan måles eller tallfestes slik som kvantitativ forskningsresultater blir brukt som (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66-67).

3.1 VALG AV METODE - INTERVJU

Jeg valgte å bruke en kvalitativ metode i min bacheloroppgave for å finne svar på problemstillingen min. Jeg bestemte meg for å finne ut av hvordan barnehagelærerne kan avdekke behovene til de stille barna i uteområdet, dette gjorde jeg ved å intervju 3 pedagogiske ledere.

Et intervju er et møte mellom mennesker. Både den som skal intervjuer, men også den som skal intervjues har forventninger til møtet. Som intervjuer er det viktig å gjøre et godt inntrykk (Dalland, 2010, s. 149). I forkant av intervjuet lages en intervjuguide. Denne intervjuguiden skal inneholde emnene som ønskes å taes opp i løpet av intervjuet som i min oppgave ble stille barn. Jeg hadde en semistrukturert intervjuguide, der jeg som intervjuer styrte samtalen i størst grad (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Men jeg hadde samtidig åpne spørsmål som gjorde at informantene kunne få reflektere og fortelle om sine erfaringer. Hadde laget meg ulike underspørsmål ut ifra hvilke svar som ville komme fra informant. Se intervjuguide som vedlegg 1 s. 30.

Jeg formulerte problemstillingen min slik at jeg ønsket å finne ut om hvordan barnehagelærerne kan avdekke de stille barnas behov i uteområdet, og på bakgrunn av dette valgte jeg å gjennomføre et kvalitativt intervju. Jeg hadde strukturert en intervjuguide på forhånd, men i løpet av intervjuet fikk informantene mulighet til å dele egne erfaringer og gjøre rede for temaet om de ønsket.

3.2 VALG AV INFORMANTER

Jeg valgte 3 pedagogiske ledere i 3 ulike barnehager. De er valgt på bakgrunn av ulik erfaringstid og alder.

Jeg har kjennskap til alle 3 informantene mine, fra tidligere praksisperioder eller arbeidsforhold. Jeg valgte dem på bakgrunn av at jeg ser på de som svært reflekterende i sine arbeidshverdager.

Informantene kommer til å bli anonymisert videre i denne teksten, og da velger jeg bare å kalle dem PL (pedagogisk leder) 1, 2, 3.

PL 1: Dette er en kvinne på 42 år. Hun er utdannet barnehagelærer. PL 1 har jobbet flere år i en annen sektor før hun gikk inn i barnehagesektoren. Her har hun jobbet i flere barnehager, men mest på småbarnsavdelinger med barn fra 0-3 år. Hun er i dag barnehagelærer i en barnehage hvor hun har vært i 3 år.

PL: 2 Dette er en kvinne på 28 år. Hun er utdannet barnehagelærer. Hun har jobbet i 3 år som barnehagelærer, men før der var hun assistent i barnehage i 2 år. Hun har vært i flere barnehager, men har mest erfaring ifra småbarnsavdelinger. Barn fra 0-3 år. I barnehagen hun er i nå har hun vært barnehagelærer i 2 år.

PL: 3 Dette er en kvinne på 29 år. Hun er utdannet barnehagelærer. Dette har hun vært siden 2014. Hun har til sammen jobbet i 7,5 år i barnehage som vikar og pedagogisk leder. Hun har mest erfaring ifra storbarnsavdelinger, barn i alderen 3-6 år.

3.4 METODEKRITIKK

Ingen metode er feilfri, derfor er det viktig og være reflekterende og kritisk over sin egen metode og innsamlingsstrategier. Man skal kunne igjennom intervjuet få troverdig kunnskap, og det blir derfor viktig at validitet og reliabilitet kravene er oppfylte skriver Bergsland og Jæger (2014, s. 80). Validitet handler om hvor relevant dataen er med tanke på det som det blir forsket på (Bergsland og Jæger, 2014, s. 80). For å klare å styrke validiteten i et intervju er det viktig at intervjueren stiller åpne og gode spørsmål som gir informanten mulighet til å komme med fyldige og innholdsrike uttalelser (Dalen, 2011, s. 97).

Jeg er veldig glad for at jeg valgte å intervjuere flere pedagogiske ledere i ulike barnehager. Da fikk jeg mer data å analysere, og føler at jeg fikk styrket dataen min litt mer enn jeg hadde fått ved å intervjuere bare en. Jeg fikk jo også helt klart flere synspunkter på problemstillingen min.

Jeg noterte jo underveis i intervjuet og det bidrar til at man ikke kan være helt sikker på at all data stemmer. På grunn av dette, fikk mine informanter lese gjennom når jeg hadde fått renskrevet det, før jeg dro det inn i drøftedelen i oppgaven. Dette er med på å høyne validiteten i oppgaven min senere.

3.5 ANALYSEARBEID

Jeg hadde ikke alle intervjuene på samme dag. Men jeg brukte et par timer etter intervjuene for å sammenfatte en tekst ut ifra stikkordene jeg fikk skrevet ned under intervjuet. Dette måtte jeg gjøre like etterpå, for å kunne huske det best mulig. Da var fortsatt intervjuet friskt i minne, og jeg kunne huske hva som ble sagt. Dalland (2007, s. 124). skriver at analysearbeid handler om å granske i det materialet du har fått, for å kunne finne ut hva materialet har og fortelle deg. Dette følte jeg falt litt mer på plass når jeg fikk begynt å drøfte skikkelig i teksten. Etter alle intervjuene var gjennomførte, hadde jeg alt inn i samme dokument og skilte informantene fra hverandre med hver sin farge i dokumentet, dette gjorde at jeg klarte å få mer system i datamaterialet mitt. Jeg hadde spørsmålene, og under der kom alle 3 svarene til alle informantene i ulike farger, slik at jeg skulle kunne se hvem som hadde sagt hva. Uansett hvilket datamateriale man jobber ut ifra, handler alltid analyse om at man skal kunne redusere mengden data, skape struktur og mening, og ikke minst orden. Når man strukturerer et material, blir det lettere for seg selv å få oversikt. Når man starter med å strukturere, så er det starten på analysen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81).

3.6 ETISKE VURDERINGER

Når jeg startet intervjuet, ville jeg forsikre meg om at informanten følte seg trygg på at alt som ble sagt der ble anonymisert inn i bacheloroppgaven. Bergsland & Jæger (2014, s. 83) skriver at et viktig aspekt ved forskningsetikk er behandlingen av personopplysningene. I min bacheloroppgave holder jeg både barnehagen og informantene og deres informasjon anonym. Bergsland & Jæger (2014, s.83) skriver også om *Informert samtykke*. Det handler om at informantene får tilstrekkelig med informasjon om undersøkelsen, og at de vet at deltakelsen er frivillig og at de når som helst har lov til å trekke seg som informanter. På bakgrunn av dette valgte jeg å sende ut et informasjonsskriv sammen med intervjuguiden. Denne sendte jeg ut ca. 1 uke før intervjuet slik at informantene kunne forberede seg og lese om undersøkelsen på forhånd.

For samtykkeskjema se vedlegg 2 s. 31-32

4.0 RESULTAT OG DRØFTING

Funnen mine handler mest om stille barn, kjennetegn på stille barn og den voksnes rolle. Dette er de tre punktene jeg ønsker å fokusere på i funn og drøftedelen.

4.1. Stille barn

Informantene ble helt i starten av intervjuet bedt om å forklare hva de legger i begrepet «stille barn». Jeg fikk ut litt ulikt svar fra de om begrepet, men alle 3 informantene hadde den samme meningen om hva stille barn er

Pedagogisk leder 1 legger stille sårbare barn i begrepet stille barn. Barn som ikke gjør så mye ut av seg. Med det så mente hun at dette var barn som trakk seg tilbake i flere situasjoner. Barn som har en lav stemme som man nesten ikke hører. Barn som kvier seg for å spørre om hjelp og venter heller til den voksne henvender seg til dem. Adferden deres kan være av ulike årsaker som sjenanse, mobbing, omsorgssvikt, traumer, språkvansker, mistriivsel og biologiske, psykologisk, sosiale og kulturelle forhold som kan være med på å hemme barnets normale utvikling. *De er lett å overse hvis du ikke har kunnskap om denne adferden. Men det er like stort problem for de innagerende barna som for de med utagerende adferd så de bør eller skal likestilles. Heldigvis har det blitt mer fokus på denne type adferd de siste årene* (PL1). Det at pedagogisk leder 1 setter fokus på dette med at adferden virker som et problem kan det knyttes opp imot Ingrid Lund (2004) sin teori. Hun skiver at stille barn betegnes som barn med en adferd som omhandler det å være stille, ha tanker og følelser som barna holder inne for seg selv. Hun skriver også at barn kan oppleves som deprimerte og på denne måten kan man betrakte at Ingrid Lund ser på denne innagerende adferden som en adferdsvanske. På lik linje som jeg oppdaget gjennom intervjuet med PL1 også at hun betraktet adferden til de stille barna som et adferdsproblem.

Pedagogisk leder 2 følte at stille barn var barn som var sjenerte. Så sjenerte at det påvirket deres hverdag. Hun påpekte også at hun så på disse barna som ikke visste følelsene sine tydelig nok og holdt ting for seg selv. Barn som hadde vanskeligheter med å være sin egen stemme. Barn som ikke er tøff nok til å være de som roper høyest. Hun beskriver stille barn

som usikker og forsiktig. Barn som trekker seg tilbake for at de blir usikre i store barnegrupper og ikke tørr å være en del av noe eller noen. Dette kan ses i sammenheng med teorien til Anne Nielsen (2007, s. 13 – 16) Hun skriver at innadvendte mennesker er disponert til å fremstå som beskjedne og stille uten at det handler om at det er usunt. Hun skriver at det er mennesker som trives best i trygge og mindre forsamlinger som er omgitt av folk de kjenner godt. I intervjuet var PL2 opptatt av å få frem at hun ikke så på adferden som bare et problem for barna. Hun var selv et stille barn og hadde aldri noe problem foruten å bli godtatt som stille uten at det skulle være noe galt. Dette skriver også Nielsen (2007, s.13-16) om. Hun skriver at det er ikke noe galt i å være tilbakeholden. Hun påpeker at ikke alle roper like høyt, men at det ikke trenger å være noe galt med dem av den grunn.

PL 3 så på stille barn som utrygge og stille. Barn som ikke ønsker å dele eller vise følelser som kan virke tilbakeholden ovenfor andre. Hun snakket om stille barn som ikke sa så mye om hvordan de har det, eller hva de trenger. Hun tenker at dette er barn som blir usikre i ukjente omgivelser. Hun sier også noe om at stille barn kan oppleve enkelte hverdagslige ting som svært vanskelig om det ikke er forutsigbart. Denne kan jeg knytte opp imot teorien til Barsøe (2010, s. 34-37). Hun skriver om at de stille barna opplever hverdagen som aller best når den er forutsigbar og når ting er som de pleier. Hun skriver at dette kommer av at de stille barna trenger mer tid på å bli trygg i nye situasjoner enn hva andre barn trenger. Hun skriver også at barn med denne adferden har en avvikende virkelighetsoppfatning. De opplever omgivelsene rundt seg mer farlig enn andre barn. Hun skriver at de stille barna prøver å skjule usikkerheten og frykten som de føler innvendig. Det blir jo akkurat som PL3 sier at de ikke deler eller viser følelsene sine og prøver å skjule dem så godt de kan.

Informantene mine sier seg enige med hverandre om at stille barn er tilbaketrukket og sårbare. De fokuserer på trygghet. Det som informantene sier, samsvarer med funnene jeg fant i min jakt på teori. Stille barn som kan ses på som en adferd som oppleves både som et problem for noen, mens for andre en adferd som ikke bare er vanskelig og problematisk. Her ser man at Anne Nielsen (2007, s. 13-16) skriver at det å fremstå som beskjeden og stille ikke bare er usunt for barnet, men at det også kan ses på som en god egenskap. Dette er en kvalitet som man senere i livet kan sette stor pris på. I forhold til Anne Nielsen sin teori var det spesielt PL2 som påpekte mye av det samme som henne. I motsetning til PL1 og PL3 som støttet seg

mer på Ingrid Lund (2004) sin teori om at stille barn oppleves som stille og holder følelsene sine inne for seg selv. At barna kan oppleves som deprimerte og at hun på bakgrunn av dette betrakter innagerende adferd som et adferdsproblem.

4.2 Finnes stille barn overalt, og er de noe annerledes ute enn inne?

Dette spørsmålet stilte jeg også informantene i løpet av intervjuet. Om de så de stille barna overalt, og om de kunne se noen forskjell på de stille barna ute og inne. Her har informantene litt ulik erfaring, men alle er enige om at de finnes overalt i mer eller mindre grad.

PL1 snakker en del at disse barna finnes i alle barnegrupper. Hun sier at ingen barn er like, de stille barna er like på flere ting, men hver og en har sine særegenheter etter hennes erfaring. Noen trivdes best ute, mens andre trivdes best inne i små grupper og et mindre areal. Jeg stilte henne et underspørsmål om hvorfor hun trodde det var forskjell på inne og utemiljø. Hun forklarte at forskjellene handlet litt om hva som var årsaken til den stille adferden og hvor mye det hemmet barna i hverdagen. Men at det også kunne handle om hvordan barnet ble møtt av de som er rundt barna. Ut ifra hennes synspunkt på dette ser jeg at jeg kan sammenligne det med det som Gjertsen (2013, s.162) skriver om at barna er ulike og vil ha ulike kjennetegn ut ifra hvor mye adferden deres hemmer dem i hverdagen deres

PL2 sier at hun har erfart begge deler, men at hun har hatt positive opplevelser med de stille barna i uteområdet. Hun utdyper det med at det ikke alltid var ideelt for de å slippes ut i barnehagens uteområde og forvente at de går i lek. Men at man tok med seg en liten barnegruppe på en tur for eksempel, oppdagelsesferd eller bare det å gjøre noe sammen med en liten gruppe barn sammen med en voksen. Dette mente PL2 var viktig for å kunne klare å presse de stille barna litt ut av sin egen komfortsone om de protesterte imot. Hun hadde en mening om at hun på denne måten klarte å utfordre barna litt i en mindre gruppe og at barna fikk et mindre uteområde å forholde seg til. Dette skriver Barsøe (2010, s. 30) litt om. Hun skriver at barn som er stille og usikre vil prøve å unngå situasjoner som de opplever som truende. Dette er noe de stille barna blir eksperter på, det å gjemme seg litt bort. Noen klarer å

bruke ord og har unnskyldninger på hvorfor de ikke kan delta på ulike aktiviteter. Barsøe (2010, s.30) skriver også at det i slike situasjoner er viktig at de voksne ikke beskytter barna mot alt som oppleves ubehagelig for dem, men heller hjelpe dem til å tørre å prøve de også. Her må man prøve å finne en balanse. Jeg stilte dette underspørsmålet til PL2 også, om hvorfor hun eventuelt trodde at det det var forskjell på om de stille barna er mer/mindre stille ute. Hun hadde en opplevelse av at de kanskje kunne føle seg mer trygg på lek ute og at barna hadde gode opplevelser av utetiden. Erfaringsmessig så opplevde hun at de stille barna følte de hadde mer å tilføye til uteleken som både barn og voksne hadde gitt positive bekreftelser på. Hun trodde også at voksne, uten at de var klare over det la mer til rette for inkluderende lek ute ved å gå på turer, ha ulike leker ute som er organiserte fra en voksen.

PL3 snakker en del om at hennes erfaringer baseres på at de stille barna ofte blir passive og observerende i utemiljøet. De blir ofte stillestående og kan ha vanskelig for å få innpass i leken. Jeg spurte henne om hva hun trodde var årsakene at det kunne være vanskelig for de stille barna å få innpass i leken. Her svarte hun at de stille barna ofte ble så forsiktige og lite deltakende at de andre barna bare fortsetter leken uten å tenke så mye på inkludering, for de opplever kanskje at de stille barna ikke ønsker å leke. Ofte kunne hun oppleve at de stille barna var avhengig av å ha en voksen i nærheten av seg i uteområdet spesielt. Ut ifra det PL3 snakker om, vil støtte meg på May Britt Drugli sin teori. May Britt Drugli (2008, s.105) skriver at de med «internalisert adferd» som hun bruker som betegnelse på de stille barna, har vanskeligheter med å være frempå. De trekker seg heller mer tilbake og vil heller observere mer enn å delta. De oppleves som lite kreative og får derfor problemer med å komme inn i leken. Den sosiale kompetansen kan ofte være gode, men de tar ikke i bruk den fordi de ofte har liten tro på seg selv. På denne måten kan de stille barna oppleves som lite interessante og leke med. Det er ofte ikke de andre barna som avviser de stille barna bort fra leken, men når de sjeldent tar initiativ inn i leken selv, blir de heller ikke ofte invitert med inn i lek og samspill med de andre barna.

Her har informantene litt ulike erfaringer. PL1 er opptatt av at man ikke skal fokusere for mye på likheter og kjennetegn, da hun er enig med det som Gjertsen (2013, s. 162) skriver om at barna er ulike og vil alltid ha ulike kjennetegn ut ifra hvor mye adferden deres hemmer dem i hverdagen deres. Samtidig så sier hun at mindre grupper og areal kan hjelpe de stille barna til

å komme mer frem. Dette spesielt med tanke på uteområdet. Mindre areal kan være med på å skape mer trygghet rundt barnet mente PL1. PL2 har imidlertid gode erfaringer med de stille barna i uteområdet. Kanskje ikke med det å slippe de ut i et stort uteområde, men gå på turer sammen til mindre områder. Hun hadde stor tro på bedre samhold blant barna på turer i mindre grupper. Hun fokuserer på det å presse barna litt ut av sin egen komfortsone også. For at de ikke hele tiden skal kunne føle at de ikke utfordres på noen områder og hele tiden går i kjente og trygge rammer. Dette definerer også Barsøe (2010, s. 30) også i sin teori. Hun er opptatt av at de voksne i barnehagen ikke beskytter barna for alt som oppleves som nytt og ubehagelig, men heller hjelper barna igjennom det i trygge rammer. PL2 var opptatt av at barna skulle oppleve mestingsfølelse ved å tørre å prøve. Hun hadde troen på at de stille barna da ble mer sikker på seg selv, å på denne måten kunne det hjelpe dem i deres hverdag. PL3 hadde mest fokus på at stille barn blir passive i utetiden og uteområdet, og hvorfor hun hadde det var basert på hennes erfaringer fra barnehagen og arbeidet med stille barn. Jeg fikk følelsen av at hun hadde dårlig erfaring med uteområdet og de stille barna. Det framsto som vanskelig og kunne hjelpe barna i uteområdet samtidig som man skulle være en tilstedeværende voksen for alle. Samtidig som jeg følte at hun la mye ansvar over på de andre barna også. At det var vanskelig og få de stille barna med seg inn i leken fordi de ikke visste noen interesse på egenhånd. På den andre siden var hun selv veldig glad i å være ute som pedagogisk leder og gi rom for å leke seg, å at det for mange også var positivt at man ikke alltid hadde en voksen som fulgte med på alt. At barna kunne gjemme seg litt bort og få følelsen av at det var bare dem under trygge rammer. May Britt Drugli (2008, s. 105) skriver om «internalisert adferd» som de stille barna, og at de trekker seg tilbake og sliter med å være frampå. De observerer mer i leken enn de deltar. Dette kan ses i sammenheng med det PL3 beskrev for meg også.

4.3 Hva trenger de stille barna av de voksne?

Under intervjuet omhandlet det ene spørsmålet hvordan man kan oppdage de stille barna tidlig og hva som blir viktig av voksne spesielt i uteområdet for å se de stille barna best mulig. På denne måten kom det fram litt hva som var viktig av de voksne rundt de stille barna i flere perspektiv.

PL1 var opptatt av at det skulle være beviste kompetente voksne som møtte barna med respekt. Den første tiden i barnehagen var det den samme voksne som møtte barnet for å skape trygghet. Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad (2016, s. 16) skriver om at barnets sosiale og følelsesmessige evner utvikles ved at barna får muligheten til å knytte seg til stabile voksne som reagerer sensitivt på barnas behov. Dette omtales som «sosioemosjonell utvikling». Det betyr at sosiale tilbøyeligheter og emosjoner for barn formes i nære relasjoner. Hun snakket en del om en generell stabil voksegruppe på avdelingen. At det var viktig for å skape tillitt. Hun påpekte viktigheten med å være en lyttende voksen for barna. Tørre å være synlig sårbar ovenfor barna var noe hun satte søkelys på. Hun ville også få frem viktigheten med å ha et godt og tett samarbeid med foreldrene. Hun gir barna ro og mindre grupper og forholde seg til. Hun beskrev noen kjennetegn på barna i uteområdet som at de vær stille og nært en voksen. Kommer seg ikke inn i leken over lengre tid. Kan gråte mye. At de trives ofte i små grupper også ute. Når PL1 prater om det å skape trygghet for barnet vil jeg helt klart dra inn Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad (2013, s.15) sin teori. De skriver om at barn alltid søker trygghet. Dette gjør de framfor alt annet. Helt fra barna blir født har de en innebygd mekanisme om å søke beskyttelse og trygghet. Det er dette som kalles for tilknytning mener de. Den evnen som barna blir født med, omhandler og holde seg i nærheten av en eller flere voksne og på denne måten sikrer barna sin egen trygghet og overlevelse.

PL2 brukte mye tid på å snakke om det å være en tilstedeværende voksen. En voksen som var der barna var, både i lek og utenfor. Hun pratet en del om å kartlegge hele barnegruppa. Snakke sammen som voksne på avdelingen om hva den enkelte så. Hun mente at kjennetegn på de stille barna ute var at barna kunne virke tilbaketrukket og usikker i uteområdet. Hun hadde noe erfaring med at noen av de stille barna bare gikk sin vei hvis barn eller voksne tok kontakt. Hun fokuserte litt på hvordan de voksne plasserte seg i uteområdene. At de voksne klarte å dele seg slik at store deler av uteområdet var dekket slik at de voksne hadde større mulighet til å se alle barna. På denne måten mente hun at de klarte å se hvem som leker sammen, hva de leker og eventuelt klare å være en støtte i leken for de barna som trengte det.

PL3 la vekt på det å bruke god tid på å bli kjent med barna. Gi barna muligheten til å bli kjent uten så my planer og organiserte aktiviteter. Gi barna tid til å bli trygg på voksne, andre barn, avdelingen og rutinene. Ha en forutsigbar hverdag i barnehagen, slik at barna vet hva som skal skje. På denne måten mener hun at man kan oppdage de stille barna i en barnegruppe.

Det å være nær en voksen som barnet kjenner godt er noen av kjennetegnene på de stille barna i uteområdet for henne. Hun beskrev de barna som noen som gjerne ønsket å holde hånden. De ønsker ikke å delta i leken og har ofte et observerende overblikk i uteområdet.

Alle informantene er opptatt av trygghet for barna. I Barsøe (2010, s. 115-120) sin teori beskriver også hun viktigheten av voksenrollen. Hun skriver at de voksne skal sørge for at barna føler seg trygge. Dette er noe som PL1 er opptatt av. At barna skal ha kompetente voksne rundt seg som skaper trygghet. Hun er opptatt av at de voksne skal bygge en god kontakt med barnet over tid basert på hva barnet trenger. Barsøe (2010, s.115-120) skriver om at barna skal føle trygg tilknytning til minst en voksen. Det handler om at den voksne skal få barnet til å føle seg sett og føle trygghet. Hun sier at den voksne skal begynne med å bygge en kontakt med barnet. Derfor er det viktig at den voksne har tålmodighet nok til å vente på barnet. Man må være nær barnet, lære seg hva barnet har behov for å vise omsorg. Dette snakker PL1 mye om i intervjuet.

PL3 sier mye om det å ha forutsigbarhet i barnehagen slik at barna hele tiden vet hva som skjer. Dette tror hun er med på å skape mer trygghet for barna. Barsøe (2010, s. 115-120) skriver at forutsigbarhet er viktig for barna. Men hva som oppleves som forutsigbart for barna kan variere. Noen barn klarer å tilpasse seg omstendighetene uten at de blir urolige, mens andre barn kan få sammenbrudd av små ting som at noen sitter på den plassen de er vant til å sitte på. Både ville og stille barn kan ha behov for forutsigbarhet. De trenger at dagen er mest mulig like for å kjenne på trygghet, og at de på den måten vet hva som venter dem. Dette var PL3 opptatt av også. Hun snakket mye om at hun brukte en dagsplan i samlingsstundene på morgenene for at alle barna skulle vite hva som skulle skje resten av dagen. På denne måten la PL3 til rette for forutsigbarhet for barna.

PL1 hadde mye fokus på den voksnes kompetanse og tilnærminger. Hun hadde mange meninger om hvor viktig det var for barna at de voksne var på bakkenivå, der barna var. Hun var opptatt av at både hun å hennes medarbeidere skulle fokusere på å kunne legge til rette for tilpasset læring som skulle gi både glede, mestring og utfoldelse. I samtalen med PL1 viste hun meg raskt hvordan hun mente de voksne kunne jobbe for å se behovene til de stille barna. Dette var hun helt bevisst på og ga meg en følelse av at hun ikke bare så på de stille barna

som barn med en annerledes adferd, men også som en styrke i seg selv. Det å kunne være stille men reflekterende, det å kunne være tilbaketrukket men observant. Hun hadde sterke meninger på det at det skulle være trygge voksne som kjente barna godt som skulle møte dem der de var. Dette snakker Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad (2016, s. 16) også mye om. Viktigheten av å vite det at barna alltid søker til trygge rammer. Framfor alt annet. Barna lærer helt fra de er små at det å holde seg i nærheten av en voksen som de kjenner godt, er med på å gi de den tryggheten de trenger for å overleve hverdagen.

For PL2 var voksenrollen også noe som hun brant for i sin arbeidshverdag. Men at hun lett innrømte at det til tider kunne være vanskelig å bli utfordrende når man hadde langtidssykdom blant ansatte på avdelingene og vikarene kom og gikk. Da kunne det bli vanskelig for barnet å tilpasse seg endringer, da ble ting ikke lengre forutsigbart og trygt for barnet. Mens på den andre siden, er dette med nye hoder inne på avdelingene iblant en måte å vise barna at det ikke finnes mindre trygt fordi om den ene trygge voksne ikke er der en dag. Da kan barna få muligheten til å lære seg at det finnes flere trygge voksne på denne barnehagen. Som gir barna elementære behov. Barsøe (2010, s. 115-120) skriver om det at den voksne og barnet har et felles fokus. Hun skriver at barna opplever det veldig positivt når de kjenner på at den voksne anstrenger seg for å forstå barnet. Da føler barnet seg sett, og de får en følelse av å være betydningsfulle. Det er mye av det som PL2 snakker om. Dette er det hun ønsker å være for barna, så nær som mulig hele tiden, men opplever at realiteten i en hverdag med sykdom og fravær ikke er slik.

PL3 snakket om forutsigbarhet. At hverdagen er mest mulig forutsigbar for barna. Hun har fokus på dette med å vite hva som skjer i leken. Det kan ofte se ut til at alle barna er med i leken som foregår akkurat der å da. Men hvis man går nærmere får man observert hvordan leken fungerer. Hvilke rolle barna har, og hvem det er som styrer eller lar seg bli styrt i leken. På denne måten mener hun at det er viktig at alle voksne er til stede og gjør seg synlig for barna. I alle fall spesielt i uteområdet der det finnes et større areal for barna å bevege seg på i forhold til inne på en lukket avdeling. På den ene siden retter hun fokuset mot viktigheten av å være synlig og til stede for barna hele tiden, mens på den andre siden sier hun også noe om det at barna kan føle seg veldig observert og fulgt med på, hvis en voksen hele tiden er like i nærheten på alt de gjør. På den måten forstyrrer man leken og man får ikke observert den fulle

leksituasjonen slik den egentlig er. Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad (2013, s.63-64) skriver om at barna raskt værer stemningen i barnehagehverdagen. Hvis det er negativ atmosfære og lite omsorg fra de voksne på avdelingen vil de stille barna være dette og gi uttrykk for mistrivsel. Er det god atmosfære og god omsorg på avdelingen vil de stille barna utvikle seg godt og trives. Når barna utvikler seg og viser trivsel, er det et tegn på godt omsorgsmiljø for barna. I leksituasjoner der barna opplever å bli usikker og redde, selv om alt ligger til rette for at situasjonen er trygg må den voksne kunne møte barnet og iredtesette det med at det er ingenting og være redd for. Mange av de stille barna trenger en slik push for å kunne fortsette med leken. De skriver også om at når barn føler seg forstått finner de lettere en løsning på situasjonene. Dette snakker PL3 mye om også. Det å kunne være en voksen som tar barna på alvor og viser dem forståelse på det som er vanskelig. På den ene siden vil PL3 være en trygg og forståelsesfull voksen som viser barna at hun alltid er der. Samtidig som hun kan føle at mye av leken forsvinner når en voksen alltid er til stede og veldig nært barnegruppa.

5.0 AVSLUTTNING

Denne baheloroppgaven er formet etter problemstillingen *Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til de stille barna i uteområdet?* For å få muligheten til å finne svar på denne problemstillingen har jeg intervjuet 3 pedagogiske ledere. Etter intervjuene og tiden jeg har brukt på å lese teorien sitter jeg nå i ettertid igjen med veldig mye nytt fagstoff som for min del blir relevant å ta med seg inn i arbeidslivet. Igjennom funnene mine kan man godt se at trygghet og voksenrollen ble et stort fokus i min oppgave. Dette var informantene enige om, at de stille barna trenger over gjennomsnittet mye trygghet og forutsigbarhet. Mine funn viser til at stille barn trenger de voksne både mer og mindre ute. Men for å kunne avdekke behovene til barna trenger de å kjenne barna, være nær dem å få en tilknytning til barna. Barsøe (2010, s. 115-120) skriver om viktigheten med at de voksne er tålmodige og venter på barnet. Hvis barnet ikke har samspill og blikkontakt med den voksne så må den voksne være nær barnet. Lære seg hva behovene til barnet er, å kunne vise nærhet og omsorg. Når man oppnår en tilknytning til barnet, kan man begynne å jobbe med samspill med andre barn og voksne. I funnene mine kommer det fram at behovet for en trygg voksen kanskje er enda større i utemiljøet, der alt blir mye større for barnet. Et større område og forholde seg til kan

være utrygt. I funnene mine er det flere nøkkelord som går igjen blant informantene, og det er: trygghet, tilknytning, omsorg og nærhet, og det å bli sett. Dette er ord som skal til for at barn skal føle seg trygge i uteområdet.

Når jeg begynte å jobbe med dette temaet for noen måneder siden hadde jeg en oppfatning av hva stille barn var. Jeg så mer på adferden, og ikke på hva var det egentlig som lå bak. Jeg sitter igjen med veldig mye kunnskap om hvordan man kan hjelpe de litt mer stille barna til å fortsatt være stille, men tøffere. Ikke det å faktisk skulle få de til å bli de som roper høyest, men at de skal lære seg å bli individer som har en like stor plass og betydning i barnehagen som alle andre barn. Sett at jeg har intervjuet 3 pedagogiske ledere så har ikke motsetningene vært store. Hadde jeg skulle jobbet videre, ville jeg intervjuet enda flere for å se om jeg kunne funnet motsetninger om emnet. Ville også i tillegg sett på om de hadde fokusert mer på selve uteområdet. Noen ganger følte jeg at det kom litt bort i funnene mine, eller at det hadde en litt annen plass hos mine informanter enn det jeg hadde tenkt på forhånd. Men sånn ble det, en lærerik prosess har det vært og jeg er helt klart mer observant på hvordan jeg jobber i uteområdet i min arbeidshverdag. Dette fordi at nå har jeg kunnskap om hva som er viktig for å skape trygghet. Et sitat en av mine informanter hadde som beskrev det så godt: *For å møte barna, må man ikke bare ønske det, men man må ha kunnskap om hvordan man skal lykkes. Det finnes ingen fasit, men det finnes en slags oppskrift man kan følge for å få muligheten til lykkes. Gi de trygghet til å blomstre, og vinger til å fly. (PL1).*

6.0 LITTERATURLISTE

Askeland, L. (2011). Kontakt med barn. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Barsøe, L. (2010). Ville og stille barn i barnehagen, veier ut av låste adferdsmønstre. Oslo: Kommuneforlaget.

Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2013). Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen. Oslo: Kommuneforlaget.

Bergsland, M., D. & Jæger, H. (2014) Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland, & H. Jæger (red.) Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen. (s. 51-86) Oslo: Cappelen Damm akademisk

Dalen, M. (2011). Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming. (2. utgave). Oslo: Universitetsforlaget AS.

Dalland, O. (2007) Metode og oppgaveskriving (4.utgave) Oslo: Gyldendal Akademisk

Gjertsen, P.Å. (2013). De usynlige barna. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Lund, I. (2004). Hun sitter jo bare der. Om innagerende atferd hos barn og unge. Bergen: Fagbokforlaget

Kunnskapsdepartementet. (2011). Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Bergen: Fagbokforlaget.

7.0 VEDLEGG

7.1 Vedlegg 1: Intervjuguide

INTERVJUGUIDE TIL BACHELOROPPGAVEN

«Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til barn med innagerende adferd i uteområdet»

1: Bakgrunnsinformasjon

- Hvilken utdanning har du? Har du eventuelt noe videreutdanning?
- Arbeidserfaring?
- Hvilken aldersgruppe har du jobbet mest med?
- Hvilken avdeling jobber du på nå?

2: Innagerende adferd:

- Hva tenker du når jeg sier barn med «innagerende adferd»?
- Finnes det barn med innagerende adferd over alt, og er de like stille overalt eller erfarer du om de er mer/mindre stille ute?
- 1: Hva tenker du er årsaken til disse forskjellene hvis det er forskjell?
 - o 2: Har du noen tanker om hvordan man kan oppdage disse barna tidligere?
- Hva tror du kan kjennetegne et barn med innagerende adferd i uteområdet?

Den voksnes rolle:

- Føler du at alle barna blir sett i løpet av en dag i barnehagen?
- Har du opplevd å møte på utfordringer i arbeidet med barn som viser innagerende adferd? (I hvilken situasjon?).
- Hva tenker du er viktig av de voksne spesielt i uteområdet for å «se» disse barna godt i et større areal?
 - o Føler du at personalet ser de barna med innagerende adferd mindre enn de barna med utagerende adferd? (evt hvorfor tror du det er det sånn?)
- Hvordan kan du som barnehagelærer tilnærme deg de innagerende barna og vise at du ser dem?
 - o Hva er dine tanker når du skal tenke trygghet for barn, hvordan kan du som barnehagelærer vise trygghet?
- Hvordan jobber du med de andre ansatte på avdelingen for å sikre at barn med innagerende adferd opplever å bli sett i samme grad som andre barn?

7.2 Vedlegg 2: Samtykkeskjema

SAMTYKKESKJEMA

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut om de innagerende barna blir sett i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Jeg heter Ann-Katrin Bakken og jeg studerer ved dronning Mauds minne høgskole i Trondheim på mitt 4 og siste studieår. Mitt fordypningsfag er «ledelse av barns læring i et nærmiljøperspektiv» å innenfor dette skriver jeg en bacheloroppgave med tema «barn med innagerende adferd»

Foreløpig har jeg denne problemstillingen som jeg jobber ut ifra «Hvordan kan barnehagelæreren avdekke behovene til barn med innagerende adferd i uteområdet». Men jeg vil at du skal være oppmerksom på at denne kan omformuleres i ettertid.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Intervjuet vil bli gjennomført slik at jeg intervjuer deg og kommer til å notere det du sier for hånd underveis. Jeg kommer ikke til å notere ned noen form for personalia eller informasjon som gjør at dette blir personidentifisert.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres. Ingen av den informasjonen som du gir meg skal kunne spores tilbake til deg. Du vil bli helt anonymisert i oppgaven.

Har du noen spørsmål til bachelorprosjektet ta kontakt med:

Ann-Katrin Bakken, intervjuer. TLF: 99426336 Epost: Annkatrinbakken@gmail.com

Gro Anita Kamsvåg, veileder. Epost: gak@dmmh.no

Wencke Helgesdotter Iversen, veileder. Epost: whi@dmmh.no

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

(Veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «de stille barna». Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

